

שער הבטחון

ומתועלת הבטחון ביי בענין התורה כי הבוטח ביי אם הוא בעל ממון ימהר להוציא חובות האלהים וחובות בני אדם מממונו בנפש חפצה ורוח נדיבה. ואם איננו בעל ממון יראה כי חסרון הממון טובה מטובות המקום עליו מפני שנסתלקו מעליו החובות שהוא חייב בהם לאלהים ולבני אדם בעבורו ומעוט טרדת לבו בשמירתו והנהגתו כמו שנאמר על אחד מן החסידים שהיה אומר המקום יצילני מפזור הנפש. אמרו לו מה הוא פזור הנפש אמר שיהיה לי ממון בראש כל נהר ובראש כל קריה והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (משנה אבות ב ז) מרבה נכסים מרבה דאגה ואמרו (משנה אבות ד א) איזהו עשיר השמח בחלקו. והבוטח ביי ישיג תועלת הממון רצוני לומר פרנסתו ותמנע ממנו טרדת המחשבה של בעל הממון והתמדת דאגתו לו כמו שאמר החכם (קהלת ה יא) מתוקה שנת העבד אם מעט ואם הרבה יאכל והשבע לעשיר איננו מניח לו לישון

ומהן כי הבוטח ביי לא ימנענו רב הממון מבטח ביי מפני שאיננו סומך על הממון והוא בעיניו כפקדון צוה להשתמש בו על פנים מיחדים ובעינינים מיחדים לזמן קצוב. ואם יתמיד קיומו אצלו לא יבעט בעבורו ולא יזכיר טובתו למי שצוה לתת לו ממנו ולא יבקש עליו גמול הודאה ושבח אבל הוא מודה לבוראו יתברך אשר שמהו סבה לטובות. ואם יאבד הממון ממנו לא ידאג ולא יאבל לחסרונו אך הוא מודה לאלהיו בקחתו פקדונו מאתו כאשר הודה בנתינתו לו וישמח בחלקו ואיננו מבקש הזק זולתו ולא יחמד אדם בממונו כמו שאמר החכם (משלי יג כה) צדיק אכל לשבע נפשו

אך תועלות הבטחון בעולם מהן מנוחת הלב מן הדאגות העולמיות והשלוח מנדנדוד הנפש וצערה לחסרון תאוותיה הגופיות והוא בהשקט ובבטחה ובשלוח בעולם הזה כמו שכתוב (ירמיה יז ז) ברוך הגבר אשר יבטח ביהוה והיה יהוה מבטחו ואמר (ירמיה יז ח) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו

ומהן מנוחת הנפש מלכת בדרכים הרחוקים אשר היא מכלה הגופות וממהרת השלמת ימי החיים כמו שנאמר (תהלים קב כד) ענה בדרך כחי קצר ימי. ונאמר על אחד מן הפרושים כי הלך אל ארץ רחוקה לבקש הטרף בתחלת פרישותו ופגע אדם אחד מעובדי כוכבים בעיר אשר הלך אליה. אמר לו הפרוש כמה אתם בתכלית העורון ומעוט ההבנה בעבודתכם לכוכבים. אמר לו האמגושי ומה אתה עובד, אמר לו הפרוש אני עובד הבורא היכול המכלכל האחד המטריף אשר אין כמוהו. אמר לו האמגושי פעלך סותר את דבריך. אמר לו הפרוש והיאך, אמר לו אלו היה מה שאמרת אמת היה מטריפך בעירך כמו שהטריפך הנה ולא היית טורח לבוא אל ארץ רחוקה כזאת. ונפסקה טענת הפרוש ושב לארצו וקבל הפרישות מן העת ההיא ולא יצא מעירו אחר כך

ומהן מנוחת הנפש והגוף מן המעשים הקשים והמלאכות המיגעות את הגופות ועזב עבודת המלכים וחקיהם וחמס אנשיהם. והבוטח ביי הוא תובע מסבות הטרף מה שיש בו יותר מנוחה לגופו ושם טוב לו ופנאי ללבו ומה שהוא מפיך יותר לחובות תורתו עם יתר אמונתו כי הסבה לא תוסיף לו בחקו ולא תחסרהו ממנו מאומה אלא בגזרת האלהים יתברך כמו שנאמר (תהלים עה זח) כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים כי אלהים שפט זה ישפיל וזה ירים ואמר (תהלים כג ב) בנאות דשא ירביצני על מי מנחות ינהלני

ומהן מעוט צער נפשו במסחרו ואם תתעכב אצלו פרקמטיא או אם לא יוכל לגבות חובו או אם יפגעהו חלי בגופו מפני שהוא יודע כי הבורא יתברך מתקן ענינו יותר ממנו ובוחר לו טוב יותר ממה שהוא בוחר לעצמו כמו שנאמר (תהלים סב ו) אך לאלהים דומי נפשי כי ממנו תקותי

ומהן שמחתו בכל ענין שיעתק אליו ואם יהיה כנגד טבעו מפני בטחונו באלהים שלא יעשה לו אלא הטוב לו בכל ענין כאשר תעשה האם החומלת לבנה ברחיצתו וחתולו וקשרתו והתרתו על כרחו כמו שאמר דוד עליו השלום (תהלים קלא ב) אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמל עלי אמו כגמל עלי נפשי

וכיון שבארתי מתועלות הבטחון באלהים והנאותיו בתורה ובעולם מה שנזדמן לי אבאר עתה מענין הבטחון שבעה דברים אחד מהם מה הוא הבטחון. והשני בסבות הבטחון על הברואים. והשלישי בבאור ההקדמות אשר בעבורן יתחייב הבטחון באלהים וחיוב העסק בסבות. והרביעי בבאור הדברים אשר בהם יהיה הבטחון וחיוב שבחו וגנותו בהם. והחמישי בהפרש שיש בין עסק הבוטח באלהים בסבות הטרף ובין עסק מי שאינו בוטח באלהים בהם. והששי בבאור אפני חיוב גנות דעת האומרים באריכות התאוות בעולם ומיחלים נפשותם בקבלת עבודת האלהים כשיגיעו לחפצם בו והם בעלי המשכונות. והשביעי במפסידי הבטחון באלהים וכל מה שצריך לדבר בענין הבטחון ולקצר בחלקיו

שער הבטחון - פרק ראשון

אך מהות הבטחון היא מנוחת נפש הבוטח ושיהיה לבו סמוך על מי שבטח עליו שיעשה הטוב והנכון לו בענין אשר יבטח עליו כפי יכלתו ודעתו במה שמפיק טובתו. אבל העקר אשר בעבורו יהיה הבטחון מן הבוטח ואם יפקד לא ימצא הבטחון הוא שיהיה לבו בטוח במי שיבטח בו שיקים מה שאמר ויעשה מה שערב ויחשב עליו הטוב במה שלא התנה לו ולא ערב עשוהו שיעשהו נדבה וחסד

שער הבטחון - פרק שני

אך הסבות אשר בהן יתכן הבטחון מהבוטח על הברואים הן שבע

אחת מהן הרחמים והחמלה והאהבה. כי האדם כשהוא יודע בחברו שהוא מרחם וחומל עליו יבטח בו ותנוח נפשו עליו בכל מה שיטריחהו מעניניו

והשנית שיהיה יודע בו עם אהבתו שאיננו מתעלם ממנו ולא מתעצל בחפצו אבל הוא יודע בו שהוא משתדל ומסכים לעשותו. כי אם לא יתברר לו ממנו כל זה לא יהיה בטחונו עליו שלם מפני שהוא יודע התעלמותו ורפיונו בחפצו. וכאשר יתקבצו לבוטח ממי שבטח בו שתי מדות אלה גדל רחמנותו עליו ורב השגחתו על עניניו יבטח בו מבלי ספק

והשלישית שיהיה חזק לא ינצח באשר הוא חפץ ולא ימנעהו מונע מעשות בקשת הבוטח. כי אם יהיה חלש לא ישלם הבטחון עליו אף על פי שנתברר שהוא מרחם ומשגיח מפני המנע דברים ממנו ברב הענינים. וכאשר יתקבצו בו שלש המדות האלה יהיה הבטחון עליו יותר ראוי

והרביעית שיהיה יודע באפני תועלת הבוטח עליו ולא יעלם ממנו מה שהוא טוב לו בנסתר ובנראה ומה שייטב בו ענינו. כי אם לא ידע כל זה לא תנוח נפש הבוטח עליו. וכאשר יתקבצו לו בו דעתו בתועלותיו ויכלתו בהם ורב השגחתו עליהן וחמלתו עליו יחזק בטחונו בו מבלי ספק

והחמישית שיהיה מתיחד בהנהגת הבוטח עליו מתחלת הויתו וגדלו וינקותו ונערותו ובחרותו וישיותו וזקנתו עד תכלית ענינו. וכשיתברר כל זה ממנו לבוטח יתחייב שתנוח נפשו עליו וישען עליו בעבור מה שקדם לו עליו מן הטובות העודפות והתועליות המתמידות ויהיה זה מחייב חזקת בטחונו בו

והששית שיהיה ענין הבוטח כלו מסור בידו ולא יוכל אדם להזיקו ולהועילו ולא להטיב אליו ולא לדחות נזק מעליו זולתו כעבד האסור אשר הוא בבית הבור ברשות אדונו. וכשיהיה הבוטח ברשות מי שבטח עליו על הענין הזה יהיה יותר ראוי לבטח עליו

והשביעית שיהיה מי שבטח עליו בתכלית הנדיבות והחסד למי שראוי לו ולמי שאינו ראוי לו ותהיה נדיבותו מתמדת וחסדו נמשך לא יכרת ולא יפסק. ומי שנקבצו בו כל המדות האלה עם כל מה שהזכרנו קודם לזה נשלמו תנאי הבטחון בו והתחייב היודע זה ממנו לבטח בו ושתנוח נפשו עליו בגלוי ובנסתרו בלבו ובאבריו ולהמסר אליו ולרצות בגזרותיו ולדון אותו לטוב בכל דינו ומפעליו